

Уочи Дана 98. ваздухопловне бригаде

У КОРАК СА ЗАХТЕВИМА ВРЕМЕНА

Ваздухопловна бригада у саставу РВ и ПВО Војске Србије, осим што је након опремања новим хеликоптерима Ми-35, Х-145 и модернизацијом своје флоте авиона Ј-22 „орао“ знатно унапредила своју ватрену моћ увођењем даљински пилотираних ваздухоплова, вратила је и способност извиђања из ваздушног простора, која је била изгубљена истеком ресурса извиђачке авијације у РВ и ПВО. Истовремено, улагањем у инфраструктуру и опремањем новим средствима, аеродром „Морава“ код Краљева постаје респектабилна ваздушна лука, која ће, након завршетка изградње још једног хангара, додатним улагањем у инфраструктуру добити готово четири пута већу централну стајанку.

Пише Владимир ВЈЕШТИЋ
Фото: Милош Савић

Средином октобра обрели смо се на војном делу аеродрома „Морава” у Лађевцима, надамак Краљева, да у летачком дану „ухватимо” актуелни тренутак 98. ваздухопловне бригаде, јединице која наставља традиције 198. јуришног пука, једног од најстаријих састава у РВ и ПВО, формираног крајем новембра 1949. године.

У 714. противоклопној хеликоптерској ескадри (похе), једној од јединица 98. ваздухопловне бригаде, затичемо уобичајену ујурбаност коју доноси борбена обука на хеликоптерима Ми-35П са ватреним дејством на полигону Војног комплекса „Пасуљанске ливаде”. Дан пун сунца донеће и

много позитивне енергије, али и узбуђења, превасходно младим пилотима – операторима, од којих неки ових дана први пут дејствују из новонабављених савремених летелица.

Реч је о редовној борбеној обуци која се изводи с циљем одржавања и подизања степена обучености пилота и техничког особља противоклопне хеликоптерске ескадриле за извршавање задатака како у дневним, тако и у ноћним условима, објашњава пуковник Драган Мрдак, командант 98. ваздухопловне бригаде, која крајем новембра обележава свој дан.

– У складу с програмом борбене обуке, у овој фази летачки састав реализује бојева гађања и ракетирања циљева на земљи, док техничко особље усавршава процедуре припреме и наоружавања хеликоптера за дејство. На полигону „Пасуљанске ливаде” посаде ће дејствовати из топа 30 милиметара, вођеним ракетама и невођеним ракетним зрнима.

ЈОШ СМО ПОД УТИСКОМ

Присуствујемо припремама које започињу из-узимањем ваздухопловних убојних средстава из складишта. Следи наоружавање хеликоптера и контрола система наоружања, а онда прегледи и лет који ће завршити ватреним дејством на полигону „Пасуљанске ливаде”.

Пуковник Драган Мрдак

Један од пилота оператора, који је дан раније први пут ракетирао из хеликоптера Ми-35 је и поручник Тијана Миленковић, која је већ пет година припадница 714.похе.

– Након летења на хеликоптеру ХН 42/45М „гама”, на преобуци сам за Ми-35П као други пилот, практично пилот оператор. Обука тече уобичајеним током. Било ми је мало необично јер сам прешла са мањег хеликоптера, али и веома изазовно и, наравно, ништа чему моје колеге и ја нисмо дорасли. Јуче смо први пут ракетирали циљеве на земљи и још смо под јаким утиском – каже поручник Миленковић и додаје да се нада да ће након успешног завршетка обуке за пилота оператора бити у прилици да прође обукавање и за вођу посаде.

Задатак водника Ненада Симића из исте јединице, техничара за ваздухоплов и мотор, који је уједно и летач, јесте да води рачуна о техничкој исправности хеликоптера Ми-35П.

– Посао је изазован и захтеван, а ја се трудим да га обављам на најбољи могући начин, у складу са упутством за летну експлоатацију. Након урађеног претполетног прегледа извештавам вођу посаде о спремности хеликоптера за лет, о његовој попуњености горивом, мазивом, ваздухом, кисеоником, комплетом за гашење пожара. У току лета непрекидно сам на интерфонској вези са пилотом и активно учествујем у праћењу параметара мотора, носећег ротора и у праћењу параметара осталих делова трансмисије – каже Симић и истиче да је посао изазован, као и да види своју будућност у јединици.

ПРЕДАНИ РАД КАО ЗАЛОГ ЗА НАПРЕДОВАЊЕ У КАРИЈЕРИ

На стајанци затичемо и поручника Драгана Голијана, командира вода у ваздухопловнотехничком батаљону 98. ваздухопловне бригаде, који је у јединици већ пола деценије задужен за други ниво одржавања ваздухоплова.

– Бавимо се одржавањем свих врста ваздухоплова који се налазе у 98.вбр и сходно томе полагамо преобуке за различите типове летелица – од авиона J-22 „орао”, хеликоптера Ми-35М и „гама”, а сада смо и на преобуци за хеликоптер Ми-35П. Реч је о новом

средству које ће бити изазов коме се све ми техничари радујемо. Прво иде увођење у употребу, а након тога и да се одржава – каже поручник Голијан који ће након преобуке за Ми-35П бити оспособљен за одржавање дословно свих ваздухоплова којима бригада располаже.

Млади официр досадашњу каријеру сматра тек првим кораком у усавршавању и верује да тек следе прави изазови чијим ће превладавањем оправдати указано поверење, али и да ће му посвећен рад отворити врата за даље напредовање.

– Услов за напредовање у служби у јединицама Војске Србије превасходно је континуирана обука. Она се у 98. ваздухопловној бригади интензивно одвија током целе године у повољним и сложеним метеоролошким условима, дању и ноћу. Само на тај начин обезбеђује се захтевани ниво оспособљености летачког састава и укупне борбене готовости јединице за реализацију наменских задатака – каже за магазин „Одбрана” пуковник Драган Мрдак, командант јединице која наставља традицију 198. јуришног пука.

ЗНАЧАЈНО УНАПРЕЂЕЊЕ СПОСОБНОСТИ ЈЕДИНИЦЕ

У разговору о актуелном тренутку бригаде чије јединице базирају, осим на аеродрому „Морава”, и у нишкој ваздушној луци, њен командант првенствено истиче значај инвестиција у наоружање и опрему, као и у инфраструктуру.

– Првенствено још једном треба истаћи опремање јединице хеликоптерима Ми-35М, Ми-35П и Х-145М, као и даљински пилотираним ваздухопловима. Ратно ваздухопловство у свом саставу до њиховог увођења није имало ваздухоплове сличних карактеристика. На аеродрому „Наредник-пилот Михајло Петровић” у Нишу размештени су 161. батаљон за обезбеђење аеродрома и 119. мешовита хеликоптерска ескадрила. Најзначајнија ваздухопловнотехничка средства на нишком аеродрому су хеликоптери Х-145М, Ми-8 и лаки транспортни авион Ан-2. Овде, на аеродрому „Морава”, осим „орлова” у 241. ловачко-бомбардерској авијацијској ескадрили, 714. противоклопна хеликоптерска ескадрила располаже извесним бројем хеликоптера „гама”, што је, у ствари, наоружана верзија „газела”, као и хеликоптерима Ми-35 у верзији М и П. Такође, 353. извиђачка ескадрила наоружана је даљински пилотираним ваздухопловима – подсећа пуковник Мрдак.

Током 2019. потписани су уговори за опремање хеликоптерима Ми-35М, чијом набавком јединица знатно унапређује своје способности.

– Реч је о правом борбеном хеликоптеру, оклопљеном титанијумским плочама, и то не само кад је реч о кабини већ и о свим виталним елементима, са

изузетном ватреном моћи која је донела револуционарну промену. Кључно је истаћи да је опремањем овим хеликоптерима борбена употреба јединице подигнута на виши ниво, унапређена даљина дејства и заштита посада. Тај ток опремања пратило је и увођење савремених хеликоптера Х-145М компаније „Ербас”, који су лоцирани у Нишу, у 119. мешовитој хеликоптерској ескадрили. Том значајном набавком направљен је велики искорак и постигнуто знатно унапређење у техничко-технолошком смислу, а унапређена је и способност јединице за извршавање ширег спектра задатака – каже пуковник Мрдак и додаје да је реч о вишенаменском лаком хеликоптеру од којих је део у „општој намени”, то јест могу да се (уз одређену медицинску опрему која је са њима стигла) користе за медицинску евакуацију, део флоте је наоружан, док им „помоћна намена” може бити трагање и спасавање, као и ваздушни транспорт.

ОЧЕКУЈЕ СЕ И ОПРЕМАЊЕ „ДЗ” ВАРИЈАНТОМ ХЕЛИКОПТЕРА Х-145М

Хеликоптер Х-145М дошао је и у верзији најважнијој за реализацију задатака из прве мисије војске – одбрани земље.

– Као што је већ речено, део флоте опремљен је системом наоружања, како би хеликоптери могли да буду и борбено употребљени. Домаћим капацитетима развијена је гондола митраљеза 12,7 mm и лансер невођених ракетних зрна у калибру 80 милиметара. То практично значи да користи невођене ракете којима је наоружан и Ми-35. У плану је да хеликоптер унапреди способности, односно да се опреми вођеним ракетним наоружањем, што би повећањем даљине дејства драстично утицало на способност делотворне или ефикасне употребе снага, као и способност отпорности и заштите снага. Очекује нас даље опремање тим летелицама. Потписан је уговор за доопремање хеликоптерима овог типа у варијанти „ДЗ”, која је још савременија од „Д2” које поседујемо – каже командант 98.вбр и објашњава да осим унапређења платформе која омогућава да хеликоптер „прими наоружање”, није занемарљива ни чињеница да је „ДЗ” варијанта стабилнија у лету.

Једна од ударних песница 98. ваздухопловне бригаде је и 241. ловачко-бомбардерска авијацијска ескадрила. До скоро су актуелни тренутак те јединице осликавале само речи одржавање, тренажа, преобука, а онедавно ту је и модернизација. Понос 241.лбае, авион Ј-22 „орао”, пролази процес модернизације, и то домаћим капацитетима.

– Укључени су „Телеоптик жироскопи”, као систем интегратор. Модернизацијом је обухваћена уградња модерног система инерцијалне навигације, који ће умногоме олакшати пилоту вођење навигације и одређивања положаја авиона у простору, а

У КРАЉЕВУ И НИШУ

Намена 98. ваздухопловне бригаде је ваздухопловна подршка јединицама КоВ-а, учешће у мировним операцијама, подршка цивилним властима у супротстављању унутрашњем оружаном угрожавању, као и подршка цивилним властима у супротстављању неоружаним претњама безбедности. У свом саставу има 241. ловачко-бомбардерску авијацијску ескадрилу, 714. противоклопну хеликоптерску ескадрилу, 119. мешовиту хеликоптерску ескадрилу, 353. извиђачку ескадрилу, 98. ваздухопловнотехнички батаљон, 98. батаљон за обезбеђење аеродрома, 161. батаљон за обезбеђење аеродрома и 98. артиљеријско-ракетни дивизион за ПВД.

Задаци 98. ваздухопловне бригаде су: ватрена подршка јединица КоВ-а, превозење ваздушним путем, извиђање из ваздуха, непосредна заштита базирајућих јединица од дејства из ваздушног простора, као и борбено обезбеђење и логистичка подршка сопствених и придодатих авијацијских јединица.

одређени параметри из тог инерцијалног система потребни су и за систем наоружања. „Телеоптик” је развио и систем управљања ватром који треба да унапреди ватрене могућности авиона кад је реч о прецизности, али и о проширењу палете убојних средстава – каже пуковник Драган Мрдак и додаје да је у току процес опремања јединице, али и да је одређени број пилота и техничара већ оспособљен за модернизоване авионе, те да ће остатак људи проћи обуку у 241.лбае.

ДУГА ТРАДИЦИЈА

Данашња 98. ваздухопловна бригада настала је интеграцијом јединица Ратног ваздухопловства и против-ваздухопловне одбране базираних на аеродромима у Лађевцима, Пониквама и Нишу: 98. ловачко-бомбардерског авијацијског пука, 119. хеликоптерског пука, 161. и 285. ваздухопловне базе. Свој дан обележава 28. новембра. Тог дана 1949. године формиран је 198. јуришни пук, чији је наследник 98. ловачко-бомбардерски авијацијски пук, који има најдужу традицију од свих јединица које су ушле у састав садашње бригаде.

ПУТ ДО ПРВЕ КАТЕГОРИЈЕ ОСПОСОБЉЕНОСТИ

Командант 98. ваздухопловне бригаде потврђује да се обука и летење у јединици одвијају према плану, те да је као и увек акценат на борбеном оспособљавању и подизању категорије оспособљености пилота.

– Борбено оспособљавање је постепен и дуготрајан процес. Код нас пилоти излазе са Војне академије са петом категоријом оспособљености, а онда, како пролазе одређене сегменте обуке, напредују ка првој. Пилот прве категорије потпуно је оспособљен за комплетан спектар задатака у оквиру намене јединице – каже пуковник Мрдак и објашњава да се завршетком неког од сегмената борбеног оспособљавања на двомоторном авиону млади пилоти практично квалификују и за евентуални прелазак на сложенији авион, тј. МиГ-29.

У међувремену своје знање и обученост демонстрирају на „орловима”, по којима је 241. ловачко-бомбардерска авијацијска ескадрила и препознатљива. Неке од њих затичемо на стајанци, на јужној страни аеродрома. Радно.

– У пуном јеку је борбена обука најмлађих припадника јединице. То је најдужи, најсложенији и најтежи облик обучавања, након којег се припадници јединице оспособљавају за извршавање свих наменских задатака – каже мајор Горан Цукавац, командир другог авијацијског одељења у 241.лбае.

– Тек након завршетка борбене обуке млади људи који су дошли са школовања и успешно савладали основну обуку постају прави пилоти у борбеној јединици. Радује ме што код припадника препознајем жељу за учењем и мотивисаност. Они долазе са Војне академије, са завршеним одређеним деловима обуке на авиону „супергалеб” Г-4. Јасно се препознају знање и способности које су усвојили током школовања,

Мајор
Горан Цукавац

Капетан прве класе
Милош Радоњић

Поручник
Тијана Миленковић

а ми даље развијамо њихове потенцијале, продубљујемо им и проширујемо летачке способности. Као велико финале, овде усвајају практична знања из борбене обуке – објашњава мајор Горан Цукавац и додаје да је 241.лбае препозната као идеално место на ком млади људи усвајају нова знања, као и да сви у јединици жељно ишчекују модернизоване авионе.

– Како нам буду пристизали, сукцесивно ће се вршити обука на њима. Ти авиони нам у великој мери повећавају ватрене могућности јединице, али и ваздухоплова, као појединачног средства – истиче командир другог авијацијског одељења у 241.лбае и додаје да је од великог значаја то што се, упоредо с модернизацијом ваздухоплова, изграђује инфраструктура за њихов смештај.

ЖИВОТНА ШКОЛА У ЈЕДИНИЦИ

У чети за ваздухопловнотехничко одржавање у току је пријем и увођење у обуку и почетне дужности нових подофицира који су пристигли у јединицу, као и држање техничке учионице за новопридошле пилоте, прича командир ваздухопловнотехничке чете за одржавање ваздухоплова у 241.лбае капетан прве класе Милош Радоњић.

– Очекује нас пријем и увођење у употребу модернизованог авиона J-22 „орао”. У међувремену су пристигли и нови подофицири из Средње стручно-специјалистичке војне школе. Смена генерација је неминовност, али се код нас одвија успешно. Размена искуства младих са старијим колегама иде добро, спремни су и вољни да упијају нова знања – каже командир ваздухопловнотехничке чете за одржавање ваздухоплова и додаје да младе колеге у јединици пролазе и својеврсну

животну школу у којој, у лику старијих колега, имају искрене пријатеље и својеврсне менторе.

Један од њих је и главни подофицир у 241.лбае заставник прве класе Михајло Ђебеџија, коме је превасходни посао обука и евалуација подофицира свих специјалности, од техничара за авион-мотор, за ваздухопловну и радио-опрему, до оних који се баве ваздухопловним наоружањем.

– Као искусније колеге ми смо у улози ментора за струку, али смо ту и да им се нађемо када је реч о породичним и другим темама. Превасходно пратим њихову обуку, рад и усавршавање, али и оне обичне људске, приватне ствари. Акценат мог ангажовања је на млађим подофицирима који дођу из Средње стручно-специјалистичке војне школе и са основних курсева за подофицире, дакле њихово увођење у почетне

дужности. У оквиру мојих одговорности је да то доведем до захтеваног нивоа, да буду способљени за рад на техници – каже заставник прве класе Михајло Ђебеџија, чији је задатак уједно и да саветује и усмерава подофицире у погледу њиховог даљег напредовања у служби или школовања.

„МОРАВА”, АЕРОДРОМ КАКАВ ТРЕБА ДА БУДЕ

Кад је, пак, реч о даљем напредовању 98. ваздухопловне бригаде, једна од ствари које командант те јединице пуковник Драган Мрдак посебно истиче јесте опремање и достизање способности јединице опремљене даљински пилотираним ваздухопловима, којима је бригади враћена способност извиђања из ваздушног простора, која је била изгубљена истеклом ресурса извиђачке авијације у РВ и ПВО.

– Даљински пилотирани ваздухоплови могу да пренесу одређене податке у реалном времену, што је веома битно за доносиоце одлука и за командовање у операцијама – каже пуковник Мрдак и додаје да је интензивна набавка нових средстава и технике нужно имплицирала и инфраструктурна улагања.

– Да би новопримљена техника на аеродрому могла безбедно да се смести, али и одржава на квалитетан начин, већ је завршен један хангар, а у току је завршетак другог, од више таквих објеката који су планирани – истиче командант 98. ваздухопловне бригаде и подсећа да је аеродром „Морава” током агресије НАТО-а доживео велико разарање и да је јединица имала само радионички простор, углавном коришћен за радове приликом одржавања ваздухопловнотехничких средстава у другом нивоу.

Поручник
Драган Голијан

Заставник прве класе
Михајло Ђебеџија

Водник
Ненад Симић

– У претходном периоду вршени су радови на подизању капацитета, где треба поменути улагања у полетно-слетну стазу и њено светлосно обележавање. Новим хангарима обезбеђујемо услове за адекватан смештај новонабављене модерне технике, али и за рад људи на вишем нивоу одржавања. Важно је истаћи да је све урађено према најсавременијим стандардима који важе за такве инфраструктурне објекте – од антистатик пода, кранских дизалица, услова за смештај и рад људства. Да не говорим да ћемо уз завршетак другог хангара и доградњу стајанке практично добити готово четири пута већу централну стајанку у односу на првобитно стање. Очекује се наставак даљих улагања у инфраструктуру ове јединице – каже пуковник Мрдак и додаје да обезбеђивањем инфраструктурних услова и опремањем новим средствима аеродром „Морава” заиста постаје „оно што треба да буде”, а јединица којом командује, по својим капацитетима и способностима, респектабилан чинилац у Ратном ваздухопловству.

– Посебну пажњу у јединици завређује људски ресурс. То је основни потенцијал сваке организације. Треба истаћи да РВ и ПВО, као и Војска Србије у целини, улажу посебне напоре на попуни јединица. У претходном периоду у јединици се осећа значајан прилив подофицира, како из Средње стручне војне школе, тако преко разних видова усавршавања и курсирања лица из грађанства и превођењем војника по уговору са адекватним образовањем. Поновним активирањем Средње стручне војне школе надомештен је недостатак школовања ове категорије кадра, а за потребе попуне РВ и ПВО кадром ваздухопловнотехничких специјалности – каже пуковник Мрдак. ■